

**Изменена и допълнена със Заповед №РД 01/153 от 12.02.2008г. на
Министъра на труда и социалната политика**

ПРОГРАМА

“СТАРТ НА КАРИЕРАТА”

I. ПРЕДПОСТАВКИ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Преходът към пазарно стопанство се характеризира с чувствително намаляване на търсенето на работна сила под влияние на процесите, свързани със структурните реформи в икономиката и социалната сфера. През последните години, въпреки че намалява, равнището на безработица се задържа на високо ниво. През 2003 г. равнището на безработицата е 14.25%, през 2004 г. е 12.67%, а през 2005 г. – 11.46%. Ето защо основните приоритети на политиката на пазара на труда през 2006 г. са насочени към увеличаване на заетостта чрез повишаване на пригодността за заетост на работната сила и осигуряване на условия за пълноценна социално-икономическа интеграция на рискови групи на пазара на труда.

Високото равнище на безработица сред младите хора е един от основните проблеми на пазара на труда в България. Пригодността за заетост и равнището на безработица сред младежите като генерационен приток на работна сила, са важни индикатори за заетостта в по-високите възрастови групи в бъдеще.

Позицията на младите хора на пазара на труда е специфична. След завършване на своето образование те се включват на пазара на труда, като в повечето случаи нямат никакъв трудов опит по придобитата специалност. Често им липсват необходимата информация и контакти за устройване на работа. В редица случаи работодателите отказват да ги наемат на работа, защото им липсва трудов стаж и съответно подходящи професионални компетенции и необходими трудови навици. Те са млади и естествено адаптивни. Усвоили са най-новото в областта на придобитата от тях професия, но не могат да го приложат. Тези две характеристики ясно изпъкват в позицията на завършващите висше образование младежи. Особено полезни те биха били в публичната администрация, която от една страна се нуждае от обновяване, а от друга - липсват свободни работни места. Често пред достъпа на младите хора се поставят явни и неяви бариери.

Ключов момент при създаването на възможности за младите хора да намерят своето място в обществото, да постигнат икономическа независимост и

да се развият, е намирането на подходящо работно място. Обществото следва да предлага възможности за реализация на пазара на труда на младите хора, за предотвратяване на продължителната безработица, маргинализацията и социалното изключване. Чрез реализиране на различни възможности за младите хора за достъп до пазара на труда, се допринася за постигането на социална кохезия. Това от своя страна е предпоставка за постигането на икономически растеж.

През 2005 г. 6.4% от регистрираните безработни лица са лица с висше образование (27 268 лица). Относителният дял на безработните младежи с висше образование от общо регистрираните безработни до 29 г. включително е 6.3% (6 726 лица). Този нисък относителен дял е индикатор за това, че безработните лица с висше образование са с най-големи възможности за реализация на пазара на труда. Същевременно, на трудовия пазар все още най-много места се заявяват за безработни лица без специалност. Наред с това недостигът на работни места принуждава и по-високо квалифицираните безработни лица да приемат такава работа.

Една от основните причини за безработицата сред младежите е липсата на трудов опит. Въпреки че групата на безработните младежи с висше образование не е най-многобройна сред безработните младежи, е необходимо предприемането на активни и целенасочени мерки за тази група работна сила. По-дългият престой на младежите с висше образование без работа влошава качествения им характеристики и впоследствие поражда необходимост от повече разходи за "осъвременяване" на квалификацията им.

Решаването на въпросите, свързани с младежката безработица, е от първостепенно значение. Политиката на Правителството в тази област е насочена към предоставяне на възможности за участие на младите хора в професионалния живот според техните лични интереси, възможности и способности.

За борба с младежката безработица и с оглед осигуряването на достъп до работни места в страните-членки на ЕС се търсят възможности на всеки безработен млад човек да се предлага нов старт, преди да са изминали шест месеца от изпадането му в състояние на безработица, под формата на квалификация, преквалификация, работна практика, работа или друга мярка, насърчаваща заетостта, включително и подпомагане на индивидуалното професионално ориентиране и консултиране с цел ефективно интегриране на пазара на труда.

Промените в социалната и икономическата обстановка в страната водят до проявлението на нови фактори и условия, формиращи миграционното поведение на населението. В миграционните процеси участва предимно младото население. Близо 2/3 от мигрантите са във възрастовия интервал от 10 до 39 години.

По данни от извадково изучаване на потенциалната външна миграция по време на преброяването към 1.03.2001 г., основната част от бъдещите потенциални емигранти ще бъдат от населението на възраст 20-39 години. Желанието за преселване е по-често срещано сред лицата във възрастовата група 20-29 години (37%). От всички потенциални мигранти 18% имат висше образование. Най-голям е относителният дял на лицата с висше образование в групата на краткосрочните мигранти - 21%, а най-малък - сред трудовите мигранти (14%).

II. ОСНОВНА ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Основна цел на Програмата е увеличаване на заетостта на младите хора чрез повишаване на пригодността им за заетост.

С тази Програма ще се даде възможност на младите хора в България да започнат работа непосредствено след дипломирането им.

III. НЕПОСРЕДСТВЕНИ ЦЕЛИ

- Предотвратяване на деквалификацията на младежите с висше образование;
- Превенция срещу "изтичането на мозъци";
- Предоставяне на възможности за обновяване на публичната администрация;
- Предоставяне на възможност за последващо назначаване на част от младежите на постоянна работа;
- Постигане на гъвкава комбинация от знания, умения и опит на високо равнище, съответстващи на изискванията на пазарната икономика.

IV. ОБЕКТ И ОБХВАТ

Обект на Програмата са младежи до 29 г., регистрирани като безработни лица в дирекциите "Бюро по труда", без трудов стаж по специалността, които са завършили висше образование (дипломирани) през предходната или текущата година.

Работодатели по тази Програма могат да бъдат публични администрации - централни ведомства, включително второстепенните им разпоредители с бюджетни кредити и техните териториални подразделения, областни и общински администрации.

Програмата се реализира на територията на цялата страна по утвърдени от министъра на труда и социалната политика квоти с работни места.

V. ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Териториалните поделения на Агенцията по заетостта, с подкрепата на областните и общинските администрации, осъществяват информационна кампания за запознаване с Програмата и възможностите, които тя предлага.
2. Териториалните поделения на Агенцията по заетостта осъществяват посредническа дейност по информиране и мотивиране на работодателите и младежите за увеличаване на заетостта.
3. Извършване на подбор на младежите, съгласно изискванията на работодателите.
4. Наемане по трудово правоотношение на всички безработни лица, включени по Програмата.
5. Мониторинг на функционирането и изпълнението на Програмата.

След подбор въз основа на утвърдени от министъра на труда и социалната политика критерии и провеждане на интервю от работодатели, регистрираните в дирекциите "Бюро по труда" безработни младежи ще бъдат назначавани на трудово правоотношение за срок от 9 месеца.

Младежите ще бъдат назначавани на експертни длъжности по трудово правоотношение извън щатовете на администрацията съгласно чл. 30 в от ЗНЗ. Възможно е да бъдат назначавани със срок на изпитване, съгласно разпоредбите на Кодекса на труда. Заетите по тази Програма младежи не са със статут на стажанти, а наети по Кодекса на труда, и следователно с произтичащите от това права и задължения.

VI. ПРИНЦИПИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ

Основните принципи на реализация на Програмата са:

- Прозрачност и гласност - ангажиране в реализацията на Програмата на различни управленски, икономически и обществени структури;
- Системност - част от Националния план за действие по заетостта;
- Законосъобразност - разработва се и се изпълнява съобразно нормативната уредба на Закона за насърчаване на заетостта –чл. 31.
- Доброволност - участието на безработните младежи в Програмата е по собствено решение;
- Ресурсна осигуреност - финансиране от държавния бюджет;
- Социално партньорство при реализация на Програмата на национално и регионално равнище.

VII. ИНСТИТУЦИИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ

1. МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

- Министърът на труда и социалната политика утвърждава Програмата на основание чл.31, ал.4 от Закона за насърчаване на заетостта;
- При необходимост министърът на труда и социалната политика утвърждава измененията и допълненията в Програмата;
- Министърът на труда и социалната политика утвърждава критерии за подбор на участници, процедури за кандидатстване за работа в публичната администрация и квоти за работни места в публичната администрация. С оглед оптималното усвояване на средствата за реализация на програмата е възможно провеждането на повече от една процедура в рамките на една календарна година;
- Осигурява необходимите средства за реализация на Програмата от бюджета на МТСП за активна политика за съответната година;
- Осъществява общата координация, контрол по изпълнението на Програмата и оценка на резултатите;
- Оказва методическа помощ при реализирането на Програмата.

2. АГЕНЦИЯ ПО ЗАЕТОСТТА

- Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта дава указания за реализацията на Програмата;
- Оказва методическо ръководство, координация и организация на териториалните подразделения при реализацията на Програмата;
- Организира и обявява процедурите за кандидатстване за работа в публичната администрация по Програмата;
- Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта определя комисия за подбор на кандидатите за работа в централните ведомства по Програмата;
- Събира и обобщава информацията за подбора на лицата в публичната администрация и изготвя списък на одобрените лица по Програмата;
- Разпределя необходимите средства по реализацията на Програмата;
- Осъществява непрекъснат контрол по изпълнението на Програмата.

3. ДИРЕКЦИИ "РЕГИОНАЛНИ СЛУЖБИ ПО ЗАЕТОСТТА"

- Оказват методическа помощ и съдействие на Дирекциите "Бюро по труда" при изпълнението на Програмата;

- Предоставят ежемесечно на работодателя необходимите средства въз основа на сключен договор за съвместна дейност по Програмата;
- Организирането, контрола и наблюдението на резултатите на регионално равнище;
- Координират връзките между институциите на регионално ниво;

4. ДИРЕКЦИИ "БЮРО ПО ТРУДА"

- Организирането и обявяването на процедура за кандидатстване за работа в публичната администрация;
- Предоставят необходимата информация за Програмата на заинтересованите институции;
- Осъществяват посредническа дейност между младежи и работодатели за включване в Програмата;
- Сключват договор за съвместна дейност с работодателя за предоставяне на средства за наетите по Програмата младежи;
- Контролират работодателите и работниците за спазване на условията на договора по Програмата;
- Съдействат на контролните органи за извършване на проверки по изпълнение на Програмата;
- Осъществяват контрол и координация на изпълнението на Програмата от участващите на различни етапи институции и дейности на местно ниво.

5. КОМИСИЯ ПО ЗАЕТОСТТА

- Съдейства за реализацията на Програмата;
- Представители от комисията по заетостта участват в комисията за подбор на кандидати за работа в публичната администрация на областно и общинско равнище;
- Осъществява наблюдение и контрол на реализацията на дейностите по Програмата.

6. ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ

- Участва в информационната кампания за популяризиране на Програмата и за привличане на участници;
- Областният управител определя комисия за подбор на кандидати за областта и общините на нейна територия;

7. ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

- Участва в информационната кампания за популяризиране на Програмата и за привличане на участници;
- Съдейства за реализацията на Програмата;

8. РАБОТОДАТЕЛИ - ПАРТНЬОРИ ПО ПРОГРАМАТА

- Разкриват подходящи работни места за младежите по Програмата;
- Предоставят график на интервютата с номинираните кандидати;
- Извършват подбор между номинираните кандидати, насочени от Дирекции "Бюро по труда", като посочват по поредност класираните кандидати или правят отказ за някои лица;
- Сключват договори за съвместна дейност с Дирекции "Бюро по труда";
- Сключват индивидуални трудови договори с одобрените кандидати в съответствие с разпоредбите на Кодекса на труда;
- Изплащат трудовите възнаграждения за действително отработено време на наетите по Програмата лица, в съответствие с разпоредбите на Кодекса на труда.

VIII. ФИНАНСИРАНЕ

А. От Държавния бюджет се осигуряват средства както следва:

На работодател, наел безработни лица по Програмата, насочени от Дирекции "Бюро по труда" се предоставят средства за не повече от 9 месеца за:

1. трудови възнаграждения, ежегодно определяни с НПДЗ, за действително отработеното време;
2. допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в Кодекса на труда и в нормативните актове по прилагането му върху средствата по т. 1;
3. възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от Кодекса на труда;
4. възнаграждения по чл. 40, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване.
5. дължими вноски за сметка на работодателя за фондовете на ДОО, за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и Националната здравноосигурителна каса върху сумата от средствата по т. 1, т. 2, т. 3 и т. 4, но върху не по-малко от минималния размер на осигурителния доход по чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социалното осигуряване.

Б. Работодателите осигуряват средства за:

- материалните разходи за обезпечаване на дейността на наетите по Програмата младежи;
- всички задължителни плащания по КТ, които не се субсидират по чл. 30а от ЗНЗ и осигуровките върху тях.

Сключените трудови договори са съгласно чл. 68, ал. 3 от Кодекса на труда.

ПЛАН-СМЕТКА НА РАЗХОДИТЕ

за 2008 г.

Година	Бенефициенти	Заетост (брой)	Необходими средства (лв.)	Източници
2008	Безработни младежи до 29 г. с висше образование	1 141	2 244 854	ДБ

IX. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Положителният ефект от реализацията на Програмата се очаква в следните направления:

- Ограничаване разпространението на безработицата и нейната продължителност сред младежите (до 29 г. възраст включително);
- Преодоляване на социалните последици от безработицата сред младежите и увеличаване на заетостта;
- Осигуряване на възможности за придобиване на трудов стаж на младежи с висше образование.

X. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се реализира до края на 2008 г.

XI. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

В хода на реализацията на Програмата, ще се извършват следните дейности:

- Отчитане на следните показатели:
 - брой обявени работни места;
 - брой приети на работа лица от тях:
 - в министерства;
 - в агенции;
 - в областни администрации;
 - в общински администрации;
 - в други ведомства.

- Отчетност на изпълнението на Програмата по отношение на разходването на средства от Държавния бюджет.

В края на всяка година се изготвят отчети и информации за министъра на труда и социалната политика от отговорните за изпълнението на Програмата институции.

Оценката на Програмата ще се изготви на национално ниво на основата на събраната информация по регламентиранияте показатели, анкетни проучвания и преки наблюдения.

Обратна връзка – Информацията от наблюдението и оценката ще се използва в Министерство на труда и социалната политика и организациите, отговорни за изпълнение на Програмата, за корекция в механизма и обхвата и за продължаване срока на Програмата.